

Tendències

Alerta del Banc Mundial

Crisi global de l'aigua

Els nitrats, la salinitat i els residus plàstics en deterioren la qualitat

LUCÍA JULIÀ
Barcelona

La contaminació de l'aigua ja és un problema mundial que amenaça el creixement econòmic, la salut pública i la seguretat alimentària, segons advertix l'últim informe del Banc Mundial publicat aquesta setmana. El deteriorament de la qualitat de l'aigua es deu principalment als nitrats, la salinitat, el baix nivell d'oxigen i les restes de medicaments i plàstics.

Al món hi ha 844 milions de persones sense serveis bàsics d'aigua potable, 1.800 milions de persones que beuen aigua sense protecció contra la contaminació fecal i 4.500 milions de persones sense accés a vàters "segurs", segons indiquen l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i l'Unicef. Tot i que aquestes amenaces a la qualitat de l'aigua tendeixen a disminuir a mesura que creix l'economia d'un país, no són les úniques.

A més dels bacteris i els virus fecals, hi ha altres productes que arriben a l'aigua i la contaminen, malgrat la prosperitat. A Newark (Nova Jersey) les autoritats ambientals van descobrir fa poc alts nivells de plom a l'aigua. Je l'aixeta perquè els filtres no l'extreuen. Com a resultat d'això, milers de persones tan sols van poder beure aigua embotellada. Poques zones del món se salven, doncs, de tenir les aigües continentals en mal estat. En alguns casos, el creixement econòmic fins i tot incrementa la quantitat de residus, com microplàstics i restes de productes farmacèutics, que es troben als rius, llacs i aigües subterrànies.

L'informe avisa que el risc a Europa és elevat. La intensificació de l'agricultura, els canvis en l'ús de la terra, els patrons de pluja més variables a causa del canvi climàtic i la creixent industrialització, entre altres factors, impulsen la contaminació hídrica. I, tot i que els països de la Unió Europea depuren les aigües residuals, els nitrats procedents dels fertilitzants agrícoles, a més de la salinitat i la falta d'oxigen, continuen a nivells massa alts. A Espanya, per exemple, prop de 170 de les 700 masses subterrànies d'aigua que hi ha contenen nitrats, segons un estudi de l'Institut Geològic Miner d'Espanya.

El nitrogen és un dels principals contaminants de l'aigua estudiats pel Banc Mundial. Bona part del nitrogen procedent dels fertilitzants utilitzats en l'agricultura ingressa als rius, llacs i oceans, on és transformat en nitrats. Aquest compost és perjudicial per als nens perquè afecta el seu creixement i el

Milers de persones a Newark (Nova Jersey) fa dies que beuen únicament aigua embotellada perquè la de l'aixeta conté alts nivells de plom

SALUT PÚBLICA

Els nitrats procedents dels fertilitzants agrícoles perjudiquen els nens

SEGURETAT ALIMENTÀRIA

La salinitat redueix el rendiment agrícola i, per tant, la producció d'aliments

CREIXEMENT ECONÒMIC

El deteriorament dels recursos hídrics limita una tercera part el potencial econòmic

seu desenvolupament cognitiu.

L'informe detalla que la descàrrega a l'aigua de cada quilogram addicional de fertilitzants de nitrogen per hectàrea pot fer augmentar les taxes de retard del creixement dels nens en un 19% i reduir els seus ingressos en l'edat adulta fins a un 2%, en comparació amb els que no hi estan exposats.

La salinitat també deteriora la qualitat de l'aigua. A mesura que augmenta la salinitat a terra i a l'aigua, a causa de sequeres més intenses, mareas de tempesta i altes taxes d'extracció d'aigua, es redueix la productivitat agrícola. Com a conseqüència d'això, cada any es perd una quantitat d'aliments suficient per proveir 170 milions de persones.

Tots aquests factors han estat analitzats en l'informe del Banc Mundial per cridar l'atenció sobre la necessitat urgent d'actuar. "Fins ara el món s'ha centrat en qüestions de quantitat d'aigua, com sequeres o inundacions, perquè són esdeveniments que es poden observar. La qualitat de l'aigua conti-

nua sent una pregunta invisible", diu el document. Els autors també adverteixen que els impactes de la qualitat de l'aigua sobre la salut, la producció d'aliments i el medi ambient són més amplis del que s'esperava.

"El món afronta una crisi invisible de la qualitat de l'aigua que, a més, disminueix una tercera part el potencial del creixement econòmic en zones molt contaminades", afegeixen. Quan la demanda biològica d'oxigen —una mesura que indica la contaminació orgànica registrada a l'aigua i un indicador indirecte de la qualitat general d'aquesta aigua— supera un determinat llindar, el creixement del producte intern brut de les regions situades a la part inferior de les conques experimenta caigudes de fins a una tercera part a causa dels efectes sobre la salut, l'agricultura i els ecosistemes.

Per elaborar l'informe, el Banc Mundial ha creat una base de dades sobre qualitat de l'aigua amb registres que s'obtenen a través d'estacions de seguiment, tecnolo-

gies de teledetecció i aprenentatge automàtic.

"Els governs han de prendre mesures urgents per contribuir a resoldre el problema de la contaminació de l'aigua perquè els països puguin créixer més de pressa d'una manera equitativa i ambientalment sostenible", afirma David Malpass, president del Grup Banc Mundial. Els autors de l'informe insisteixen a dir que davant d'aquest desafiament cal la implicació dels polítics amb accions urgents a escala local, nacional i mundial.

Recomanen un conjunt de mesures que els països poden adoptar per millorar la qualitat de les aigües; per exemple, polítiques i normes ambientals; un seguiment minucios de les càrregues de contaminació; sistemes que garanteixin el compliment de les normes; infraestructura de tractament de l'aigua avalada amb incentius per a la inversió privada, i difusió d'informació fiable i precisa entre les cases per inspirar la participació ciutadana. ■

SPENCER PLATT / AFP

ESSENCIAL PER A LA VIDA

En els éssers vius
La massa de la majoria dels organismes conté entre un 70% i un 90% d'aigua

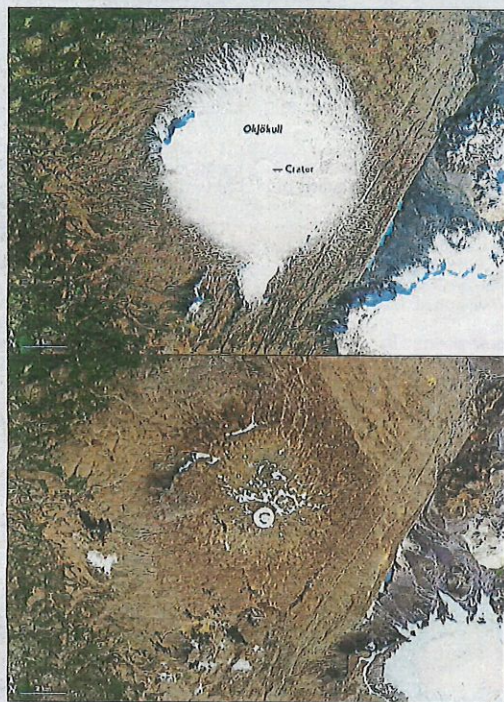
Som aigua
El cos humà té entre un 65% i un 75% d'aigua en pes. Varia menys amb l'edat

Dissolvent universal
Les propietats de l'aigua possibiliten les reaccions químiques dels compostos orgànics necessàries per a totes les funcions dels éssers vius

Dret humà
L'ONU va reconèixer el 2010 el dret de tothom a l'aigua potable i el sanejament bàsic

Rèquiem per una glacera desapareguda

La glacera el 1986 (a dalt) i el 2019 (sobre aquestes línies)

La placa per a futures generacions al lloc de la glacera Ok

REYKJAVÍK Agències

Fa una dècada que va desaparèixer la glacera islandesa Okjökull, que era damunt d'un antic volcà. Autoritats islandeses i activistes se'n van acomiadar aquest cap de setmana passat amb un monument commemoratiu al lloc on una vegada hi va haver una gran massa de gel. Una placa titulada *Una carta per al futur* descriu la situació per a les generacions venidores: "Ok (jökull és glacera en islandès) és la primera glacera islandesa que perd aquest estatus. Els pròxims dos-cents anys totes les nostres glaceres s'espera que segueixin el mateix camí. Aquest monument

és per reconèixer que sabem què passa i què cal fer. Només tu sabràs si ho vam fer". A la base de la placa hi ha l'índex actual de concentració de CO₂ a l'atmosfera. La primera ministra islandesa, Katrín Jakobsdóttir, que va assegurar que farà del canvi climàtic una prioritat quan es reuneixi amb la presidenta alemanya, Angela Merkel, la setmana que ve, va afirmar: "Ara veiem les conseqüències de la crisi climàtica". "Sé que els meus nets em preguntaran com va ser aquest dia i per què no vaig fer prou per evitar-ho", va comentar Gunnhildur Hallgrímsdóttir, una adolescent de 17 anys.●

L'OMS insta a investigar els possibles efectes nocius, de moment no detectats, de l'aigua que consumim

Els microplàstics no ens maten (encara)

BARCELONA Redacció

Ingerim microplàstics mitjançant l'aigua i altres substàncies, però els efectes que tenen en la salut encara no poden ser avaluats com a negatius, segons un informe que l'Organització Mundial de la Salut (OMS) va publicar ahir en to d'alerta perquè s'investigui més a fons. El fet indubtable és que aquestes partícules diminutes ja formen part del que arriba al

estudiant aquest tema i evitar que la contaminació per plàstics continuï augmentant a tot el món". L'anàlisi duta a terme per l'ONU resumeix "els coneixements més recents sobre la presència de microplàstics a l'aigua potable". Les dades disponibles assenyalen que aquestes partícules que fan més de 150 micres "no solen ser absorbides pel nostre organisme, i es creu que les que són més petites s'absorbeixen poc".

surar les partícules microplàstiques a l'aigua, analitzar les fonts i la presència d'aquestes materials a l'aigua dolça i avaluar l'eficàcia dels diferents processos de tractament". La proposta de l'organisme de salut de l'ONU és que totes aquestes empreses i institucions que es dediquen a subministrar aigua potable per a la població i les normatives legals que els afecten "prioritzin l'eliminació de microbis patògens i productes químics perillosos per a la

L'actor Javier Bardem dilluns a Times Square (Nova York) amb una bandera de Greenpeace

nostre sistema digestiu, principalment a través de l'aigua. La directora del Departament de Salut Pública, Medi Ambient i Determinants Socials de la Salut de l'OMS, Maria Neira, va indicar que de moment no s'han trobat efectes nocius dels microplàstics al cos humà, però va reclamar que s'investigui més a fons. "Necessitem urgentment més dades sobre els efectes en la salut dels microplàstics, que són presents a tot arreu, fins i tot a l'aigua que bevem", va indicar Neira. "La poca informació disponible -va observar- sembla que indica que l'aigua potable contaminada per aquests materials no és perjudicial per a la salut, almenys en els nivells actuals. No obstant això, hem de continuar

L'organisme no sol absorbir els més grans de 150 micres i no absorbeix gaire els més petits

Aquestes conclusions, però, no es poden donar per definitives. "Se'n tenen poques dades. L'absorció i distribució de partícules microplàstiques molt petites, sobretot de les nanopartícules, podria ser més gran", alerta el document. Per poder dur a terme estudis que determinin més bé com poden influir els plàstics en l'organisme, l'OMS proposa "obtenir mètodes normalitzats per me-

salut de les persones, com els que causen malalties diarreiques mortals". L'OMS explica que "aquesta mesura és doblement avantatjosa, ja que els sistemes de tractament d'aigües residuals i d'aigua potable que eliminen els excrements i els productes químics també separen els microplàstics". L'informe apunta que així s'elimina més d'un 90% dels microplàstics d'aigües residuals, especialment en el tractament de filtració. L'OMS adverteix que, si bé el tractament convencional de l'aigua potable elimina les partícules de diàmetre inferior a una micra, "bona part de la població mundial no es beneficia actualment de sistemes adequats de tractament d'aigües i residus".●